

**KONKURSY PRZEDMIOTOWE MKO
DLA UCZNIÓW WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO**

w roku szkolnym 2019/2020

**Program merytoryczny przedmiotowego konkursu polonistycznego
dla uczniów szkół podstawowych**

I. CELE KONKURSU

1. Kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy polonistycznej.
2. Kształcenie wykorzystania wiedzy polonistycznej w praktyce.
3. Rozwiązywanie problemów o charakterze naukowym w zakresie wiedzy polonistycznej.
4. Rozbudzanie ciekawości poznawczej i motywacji do dalszego uczenia się.
5. Poszerzanie wiedzy uczniów z zakresu odbioru i interpretacji tekstów kultury.
6. Pogłębienie refleksji uczniów o dziele sztuki (w tym literackim) i przygotowanie ich do pełnego i głębokiego uczestnictwa w kulturze.
7. Przygotowanie uczniów do samodzielnego, krytycznego myślenia i interpretowania różnych dzieł w oparciu o przesłanki w nich zawarte.
8. Podnoszenie poziomu świadomości językowej, funkcjonalnego wykorzystania wiedzy o języku i zróżnicowaniu stylistycznym polszczyzny.
9. Podnoszenie poziomu kompetencji w zakresie tworzenia własnych tekstów.
10. Kształtowanie postawy szacunku wobec dziedzictwa narodowego i światowego.
11. Przygotowanie do dojrzałej i samodzielnej oceny tekstów kultury (w tym kultury popularnej) pod względem estetycznym i etycznym.
12. Promowanie szerokich zainteresowań humanistycznych i wybitnych uzdolnień młodzieży.

II. WYMAGANIA KONKURSU

Konkurs polonistyczny obejmuje i poszerza treści Podstaw programowych kształcenia ogólnego z języka polskiego w oparciu o:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego

dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977).

Wymagania ogólne konkursu obejmują wiadomości umiejętności zawarte w wymaganiach ogólnych podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu język polski w II etapie edukacyjnym (klasy IV-VIII), a także integrację treści języka polskiego z zagadnieniami pochodzącymi z innych przedmiotów edukacji etapu szkoły podstawowej, określonych w wyżej wymienionych rozporządzeniach.

Kształcenie literackie i kulturowe

1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury;
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii;
3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym;
4. Rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami;
5. Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej;
6. Poznawanie wybranych dzieł wielkich pisarzy polskich w kontekście podstawowych informacji o epokach, w których tworzyli (zwłaszcza w klasa VII i VIII);
7. Rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

Kształcenie językowe

1. Rozwijanie rozumienia wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu tożsamości osobowej ucznia oraz wspólnot: rodzinnej, narodowej i kulturowej;
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe;
3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi;
4. Kształcenie umiejętności porozumiewania się (słuchania, czytania, mówienia i pisanie) w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, w tym także z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się;
5. Kształcenie umiejętności poprawnego mówienia oraz pisanie zgodnego z zasadami ortofonii oraz pisowni polskiej;

6. Rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz ich funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się.

Tworzenie wypowiedzi

1. Usprawnianie czynności fonacyjnych, artykulacyjnych i prozodycznych uczniów;
2. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi ustnych i pisemnych;
3. Kształcenie umiejętności wygłaszania, recytacji i interpretacji głosowej tekstów mówionych, doskonalenie dykcji i operowania głosem;
4. Rozpoznawanie intencji rozmówcy oraz wyrażanie intencji własnych, rozpoznawanie języka jako działania (akty mowy);
5. Rozwijanie umiejętności stosowania środków stylistycznych i dbałości o estetykę tekstu oraz umiejętności organizacji tekstu;
6. Poznanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania, oraz rozpoznawanie manipulacji językowej;
7. Rozbudzanie potrzeby tworzenia tekstów o walorach estetycznych i podejmowania samodzielnych prób literackich.

Samokształcenie

1. Rozwijanie szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości;
2. Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania;
3. Rozwijanie umiejętności rzetelnego korzystania ze źródeł wiedzy, w tym stosowania cudzysłowu, przypisów i odsyłaczy oraz szacunku dla cudzej własności intelektualnej;
4. Kształcenie nawyków systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania;
5. Zachęcanie do rozwijania swoich uzdolnień przez udział w różnych formach poszerzania wiedzy, na przykład w konkursach, olimpiadach przedmiotowych i wykładach oraz rozwijanie umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;
6. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

III. ZAKRES MERYTORYCZNY KONKURSU

Uczestnicy konkursu powinni na wszystkich etapach wykazać się wiadomościami i umiejętnościami obejmującymi wskazane poniżej treści.

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

1. Czytanie i słuchanie utworów literackich.
2. Odbiór tekstów kultury.

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

1. Gramatyka języka polskiego.
2. Zróżnicowanie języka.
3. Komunikacja językowa i kultura języka.
4. Ortografia i interpunkcja.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

1. Elementy retoryki.
2. Mówienie i pisanie.

SAMOKSZTAŁCENIE

1. Samokształcenie wspomagane.
2. Samokształcenie kierowane pośrednio.
3. Samokształcenie samoistne.

Poszerzenie treści podstawy programowej obejmuje następujące zagadnienia i dotyczy wszystkich etapów konkursu:

Od ucznia przystępującego do konkursu polonistycznego wymaga się znajomości lektur z podstaw programowych dla uczniów szkół podstawowych oraz tekstów kultury wymienionych w części III konkursu merytorycznego: *Zakres merytoryczny konkursu*.

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami w zakresie:

- 1) pogłębionej interpretacji tekstów kultury (samodzielnego stawiania tez interpretacyjnych, także w interpretacji porównawczej i dowodzenia ich na podstawie przesłanek zawartych w tekście, wykorzystywania w interpretacji kontekstów, w tym kontekstu historycznoliterackiego, biograficznego i filozoficznego, dostrzegania w czytanych utworach cech charakterystycznych dla określonej epoki),
- 2) pogłębionej analizy tekstów kultury (posługiwania się w omówieniu podanych dzieł literackich pojęciami z zakresu teorii literatury, także spoza podstaw programowych,

takimi jak np.: groteska, oksymoron, hiperbola, a także inne, związane z omówieniem tekstów z listy lektur, w sposób precyzyjny i funkcjonalny, wskazywania środków stylistycznych i ich funkcji w tekście, wykorzystywania analizy do interpretacji tekstów kultury),

- 3) podejmowania dyskursu porównawczego (rozpoznawania zasady zestawienia tekstów, opisywania sposobu funkcjonowania uniwersalnych mitów, symboli, wątków, motywów i toposów w poszczególnych tekstach kultury, posługiwania się terminologią z zakresu interpretacji porównawczej, np.: parafraza, parodia, trawestacja, intertekstualność),
- 4) charakteryzowania różnych poziomów funkcjonowania tekstów kultury (definiowania kultury popularnej i wysokiej, zauważania i rozumienia ich wzajemnych relacji),
- 5) tworzenia własnych tekstów (w tym eseju, artykułu publicystycznego, przemówienia),
- 6) dokonywania różnorodnych działań na cudzym tekście (np.: streszczanie, parafrazowanie, sporządzanie notatki),
- 7) funkcjonalnego wykorzystania wiedzy o języku (w tym dostrzegania różnic językowych wynikających ze zmian historycznych, pogłębionej analizy składniowej, np. rysowania wykresów zdań).

IV. TEMAT PRZEWODNI KONKURSU W ROKU SZKOLNYM 2019/2020 I OBOWIĄZUJĄCE TEKSTY KULTURY

O miłości na tysiąc sposobów

„Życia nie mierzy się ilością oddechów, ale ilością chwil,
które zapierają dech w piersiach.”

Maya Angelou

Obowiązujący zakres merytoryczny konkursu polonistycznego na poszczególnych etapach dotyczy dzieł literackich, dzieł malarskich, muzyki i filmu, zgodnie z podanym powyżej tematem przewodnim.

ETAP I (szkolny)

Miłość – ta pierwsza...

Literatura:

1. Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*, wyd. dowolne.
2. Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*, wyd. dowolne.
3. Małgorzata Musierowicz, *Kłamczucha*, wyd. dowolne.
4. Lucy Maud Montgomery, *Ania z Zielonego Wzgórza*, wyd. dowolne.
5. Adam Mickiewicz, wybrane wiersze, w tym: *Niepewność*, *Do M****, *Zaloty*, *Dwa słowa*.

Dzieła malarskie:

1. Tycjan, Miłość niebiańska i miłość ziemską, 1515-1516
2. Arthur Hughes, Kwietniowa miłość, 1855-1856.

Film:

Moja dziewczyna, reż. Howard Zieff (1991).

ETAP II (rejonowy)

Kochajmy się!

Na II etapie obowiązuje znajomość zagadnień i lektur z I etapu (szkolnego) oraz:

Literatura:

1. Jan Parandowski, Mitologia, w tym: mit o wędrowce Odyseusza, wyd. dowolne.
2. Adam Mickiewicz, Pan Tadeusz, wyd. dowolne.
3. Aleksander Fredro, Zemsta, wyd. dowolne.
4. Karol Wojtyła, Przed sklepem jubilera, wyd. dowolne.
5. Wisława Szymborska, wybrane wiersze, w tym: Miłość od pierwszego wejrzenia, Miłość szczęśliwa, wyd. dowolne.
6. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, wiersze z tomu Pocałunki, wyd. dowolne.

Dzieła malarskie:

1. Gustaw Klimt, Pocałunek, 1907-1908.
2. Arthur Hughes, Długotrwałe zaręczyny, 1854.

Muzyka:

Fryderyk Chopin, wybór polonezów, w tym *Polonez As-dur Op. 53*.

Film:

Czarownica (Maleficent), reż. Robert Stromberg (2014)

ETAP III (wojewódzki)

Miłość bez happy-endu

Na III etapie obowiązuje znajomość zagadnień i lektur z I etapu (szkolnego) i II etapu (rejonowego) oraz:

Literatura:

1. Adam Mickiewicz, Świtezianka, wyd. dowolne.
2. William Shakespeare, Romeo i Julia, tłum. Józef Paszkowski, wyd. dowolne.

3. Joseph Bedier, *Dzieje Tristana i Izoldy*, tłum. Tadeusz Boy-Żeleński, wyd. dowolne.
4. Agnieszka Osiecka, *Oczy tej małej*, wyd. dowolne.
5. Halina Poświatowska, *wybrane wiersze*, w tym: *** (*jestem Julią*), *** (*Kiedy Izolda umierała*).

Opera:

Stanisław Moniuszko, *Halka*, wykonanie dowolne.

Film:

Przeminęło z wiatrem, reż. Victor Fleming (1939).

Sugerowane lektury pomocnicze:

1. Słownik mitów i symboli kultury pod red. Władysława Kopalińskiego,
2. Słownik poezji pod red. Agnieszki Nawrot
3. Słownik poprawnej polszczyzny pod red. Andrzeja Markowskiego
4. Słownik terminów literackich pod red. Janusza Sławińskiego

V. INFORMACJA DLA UCZNIA DOTYCZĄCA WARUNKÓW KONKURSU

1. Na konkurs z języka polskiego uczeń przynosi ze sobą wyłącznie przybory do pisanie: pióro lub długopis czarno lub niebiesko piszący.
2. Uczestnicy nie mogą wносить do sali, w której odbywa się konkurs, żadnych urządzeń telekomunikacyjnych i środków łączności, w tym smartwatch, zegarków z funkcjami smartwatch, toreb, plecaków, piórników, książek, itp.